

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Факультет міжнародних відносин,
політології та соціології

Кафедра політології

КРАЇНОЗНАВСТВО СИЛАБУС

Ступінь вищої освіти	перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма:	052 «Політологія»
Обсяг	Кількість кредитів: 4 (120 годин)
Мова викладання:	українська
Рік навчання:	1 (перший)
Семестр:	2 (другий)
Дні, час, місце	За розкладом занять: Платформа Zoom, підключитися: https://us05web.zoom.us/j/3973779942?pwd=S3IwbE85MEdCK3JoOFlnb1NydIVxZz09 Ідентифікатор конференції: 397 377 9942 Код доступу: 262976
Викладач	Узун Юлія Вадимівна - д. політ. н., професор кафедри політології
Контактний телефон	067 481 73 16
E-mail	uzun.ulia76@gmail.com
Кафедра	політології
Консультації	За розкладом консультацій викладачів кафедри; У дні проведення практичних, лекційних занять; Онлайн-консультації. Платформа zoom.
Комунікація	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Місце дисципліни в освітній програмі: Дисципліна включена до переліку вибірових освітніх компонентів (ВК) освітньо-професійної програми (ОПП) для *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія»*.
Пререквізити: Світова політика Нового та Новітнього часу; **Постреквізити:** Геополітика; Міжнародні відносини: теорія та сучасність; Міжнародне право.

Предмет вивчення дисципліни: актуальні питання країнознавства: формування сучасної політичної карти світу, процеси інституалізації та трансформації територіально-політичних утворень та систем, типологія політичного простору за ознаками політичних режимів, інтеграційних умов та форматів, культурно-цивілізаційних та правових стандартів.

Мета: є формування у здобувачів вищої освіти комплексного уявлення про історичні, політичні, економічні та цивілізаційні закономірності розвитку сучасної політичної карти

світу, а також формування у студентів системного уявлення про процеси трансформації територіально-політичних утворень та систем.

Завдання дисципліни: є: 1) пізнання соціально-економічних, політичних процесів, які обумовлюють різноманіття типів акторів на міжнародній арені, просторової організації країн як результату взаємодії їх територіальних елементів, суспільного і природного характеру, а також аналіз особливостей трансформації сучасної політичної карти світу; 2) формування у здобувачів вищої освіти здатності до аналізу складних територіально-політичних систем та територіально-політичних утворень, що мають відображення на політичній карті, або претендують на нього; 3) визначення наукових напрямків, підходів, методів для вивчення динаміки розвитку етнокультурної, соціально-економічної, політико-правової карти світу; 4) визначення міждисциплінарного зв'язку в процесі пізнання процесів країноутворення між: історією, соціальною географією, лімологією, міграціологією, демографією, етнологією, економікою, геополітикою, юридичною антропологією, та ін.; 5) реконструкція процесу розвитку країноутворення, типологія процесу; 6) встановлення особливостей територіальної організації суспільства та типів адміністративно-територіального устрою сучасних країн; 7) визначення особливостей встановлення та існування сучасних політичних кордонів; 8) аналіз процесів регіоноутворення на різних етапах соціально-політичного розвитку; 9) аналіз процесу трансформації критеріїв визначення ієрархії регіональних систем; 10) вивчити правила розмежування понять «державне утворення», «адміністративне утворення», «політичне утворення», «державоподібне утворення», «країна»; 11) дослідження історичних та сучасних типів залежності територіально-політичних утворень; 12) компаративний аналіз особливостей формування і морфології державної території країн різних регіонів (політико-географічне положення країн; регіонів і центрів, периферій, класифікація країн за площею та чисельністю; визначення характеру політичного сусідства, проблеми виходу до моря і використання міжнародних транспортних шляхів); 13) дослідження критеріїв класифікації міжнародних кордонів за сукупністю ознак (основи лімології; аналіз структури, форми, походження, функції кордонів); 14) аналіз сучасних правил делімітації, демаркації, редемаркації кордонів; 15) дослідження характеру та причин актуальних територіальних спорів; визначення спірних території світу; 16) аналіз соціально-демографічних процесів та демографічної політики країн світу; 17) здійснити расово-антропологічну, етноконфесійну та мовну класифікацію народів світу; 18) встановлення класифікацію країн за типом етнолінгвістичної однорідності, «мовних ситуацій» в регіонах та країнах світу; 19) встановлення класифікації країн за типом етнорелігійної однорідності, за індексом Герфіндаля – Гіршмана, за типом форми правління, політичного режиму, соціально-економічного розвитку; 20) здобуття навичок комплексного аналізу впливів географічного та інших чинників на політичний розвиток територіально-політичного утворення.

транскордонного управління (планування, послуги, регіональний маркетинг).

Очікувані результати: РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності. РН04. Мати навички професійної комунікації. РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення. РН08. Вміти використовувати базовий категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки. РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: предметну область застосування знань про розвиток територіально-політичних утворень (ТПУ) та територіально-політичних систем (ТПС); особливості зв'язків політичної географії з суміжними галузями знань; категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат політичної географії; методологічні принципи та методи наукових соціально-політико-географічних досліджень; особливості політико-географічного розвитку політичних утворень різного рівня; особливості процесів регіоноутворення та критеріїв визначення ієрархії регіональних систем; історію та сучасний процес країноутворення; критерії розмежування понять «державне утворення», «адміністративне утворення», «політичне утворення», «державоподібне утворення», «країна»; критерії типології ТПУ; історичні типи залежності ТПУ; сучасні типи залежності ТПУ; критерії порівняльного аналізу особливостей формування і морфології державної території країн (політико-географічне положення країн; їх регіонів і центрів, класифікація країн за площею та демографічною специфікою, в т.ч. специфікою демографічної політики, проблеми виходу до моря і використання міжнародних транспортних шляхів); основи лімології; характер та причини територіальних спорів; сучасні територіальні суперечки та спірні території світу.

вміти: застосовувати знання теоретико-методологічних основ політико-географічного аналізу в процесі порівняння ТПС; описувати, пояснювати й оцінювати територіально-політичні процеси та явища у різних політичних системах в історичних контекстах, застосовуючи компаративний аналіз; застосовувати категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат політичної географії в контексті дослідження ТПС; розв'язувати практичні проблеми в сфері комплексного аналізу ТПС; аналізувати структурно-функціональні складові ТПС, особливості конструювання ТПС, територіального устрою сучасних держав; аналізувати дизайн складних політичних (детериторіалізованих) та територіально-політичних систем; класифікувати кордони на основі підходів лімології, застосовувати знання про правила делімітації, демаркації, редемаркації кордонів; визначати характер та причини територіальних спорів; визначити тип спірних територій світу; характеризувати соціально-демографічні процеси та демографічну політику країн світу; пояснювати расово-антропологічну, етноконфесійну та мовну класифікацію народів світу; характеризувати ТПС за типом етнолінгвістичної однорідності; застосовувати диференційні ознаки «мовних ситуацій» в регіонах та країнах світу; встановити класифікацію країн за типом: етнорелігійної однорідності, релігійної однорідності за індексом Герфіндала - Гіршмана; форми правління; політичного режиму; соціально-економічного розвитку; здійснювати комплексний аналіз впливів географічного та інших чинників на політичний розвиток територіально-політичного утворення

ОПИС КУРСУ

Форми навчання:	1) лекційні заняття (20 год.); 2) практичні заняття (20 год.); 3) організована самостійна робота студентів (80 годин). Самостійна робота включає: [1] – підготовку до практичних занять; [2] – опрацювання лекційного матеріалу; [3] – самостійне опрацювання літератури та джерел; підготовка конспекту за питаннями самостійної роботи; [4] – виконання картографічних завдань та індивідуального навчально-дослідного завдання (підготовка доповіді; реферату; презентації). 4) індивідуальні консультації.
Методи навчання	словесний та наочний (публічні доповіді та демонстрація презентацій);

практичний (виконання практичних завдань; робота із веб-сайтами організацій; підготовка і здійснення доповідей перед аудиторією; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; тестові вправи); 3) інтерактивний (колективне та індивідуальне опрацювання завдань під час лекційних, практичних занять з використанням дискурсивних практик, виконання ІНДЗ, презентація ІНДЗ та інших результатів сам. роботи).
--

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні основи курсу

Особливості класифікації регіонів та країн світу

ТЕМА 1 Предмет та завдання курсу «Країнознавство». Засоби класифікації населення планети. Предмет і задачі курсу. Феномен «країни». Країна, держава, суспільство – специфіка понятійного аналізу. Просторовий аналіз політичних та соціокультурних систем. Методи та методологія науки. Поняття: субетнос, етнос, суперетнос, народ, нація, мультинаціональне утворення. Антропологічна класифікація народів світу. Расогенез. Мовна класифікація народів. Проблема генези мов. Гібридні мови. Міжнародні мови. Характеристика «мовної ситуації». Державна політика щодо підтримки розвитку антропологічного, культурного, етнолінгвістичного різноманіття. Поняття вірування та релігії. Первісні релігії. Етнічні релігії. Регіональні та світові релігії. Конфесійний склад населення світу. Сакральні мови. Функціональна характеристика мовної ситуації. Господарсько-культурна класифікація. Історико-етнографічний регіон. Проблема районування. Географічна класифікація в системі соціально-економічних наук.

ТЕМА 2 Демографічні процеси та демографічна політика країн світу. Населення світу: загальна характеристика. Світова демографічна ситуація. Статеві віковий склад населення. Класифікація країн світу за кількістю та щільністю населення. Типологія країн за темпами відтворення населення. Поняття та історичні типи відтворення населення. Історична динаміка і сучасна чисельність населення світу та його регіонів. Фактори змін чисельності населення. Тривалість життя. Демографічна політика. Досвід міжнародних організацій в дослідженні та регулюванні світових демографічних процесів. Програми планування сім'ї. Діяльність ООН в сфері народонаселення. Міграція як механічне відтворення населення. Види міграцій. Вплив соціальних та природних факторів на склад та відтворення населення. Особливості утворення та типологія діаспор. Демографічні процеси в діаспорах з різною статеві-віковою структурою. Ефективність і особливості демографічної політики в країнах.

ТЕМА 3. Класифікації країн за релігійним різноманіттям, релігійною орієнтацією та рівнем релігійного та ідеологічного плюралізму. Класифікація країн з типом політичного режиму. Релігійне різноманіття світу. Індекс релігійного різноманіття. Класифікація країн світу за індексом релігійного різноманіття. Поняття «релігійний та ідеологічний плюралізм». Дифамаційні та антидифамаційні процеси. Секулярний розвиток ХХ століття та сучасний постсекуляризм у країнах Європи. Моделі державно-релігійних відносин. Класифікація країн за рівнем ідеологічного плюралізму. Вплив релігійних цінностей на соціально-економічний та ідеологічний розвиток. Соціально-економічна доктрина: християнства, ісламу, іудаїзму. Буддійська етика та економічний розвиток. Поняття порядку. Способи нормування поведінки в традиційних культурах. Звичаєве право. Релігійні системи права. Сучасні тенденції розвитку релігійних систем права. Християнське право. Ісламське право. Шаріат. Іудейське право. Галаха. Правові системи Східної Азії. Право в Китаї. Легізм. Право в Японії. Кодифікація права. Державне право. Характеристика правових сімей. Континентальна система права. Романська система права. Германська система права. Англо-саксонська правова система. Поняття «юридична географія світу». Правовий плюралізм. Правовий нігілізм. Поняття «політичного режиму» та засоби його класифікації. Авторитарні та тоталітарні політичні режими в країнах.

ТЕМА 4. Класифікація країн за формою політичного правління та рівнем соціально-економічного розвитку. Поняття «форми політичного правління». «Республіканська»

форма правління та її типи в історії та сучасності. Розподіл країн за формою республіканського типу правління. Феномен теократичних республік. Монархічна форма правління та її типи в історії та сучасності. Династії та династичні територіальні володіння в історії Європи. Історія держав як династичних володінь. Розподіл країн за монархічною формою правління. Феномен гібридних монархій. Історія розвитку та падіння арабської ісламської джамахірії. Держави «у складі Співдружності та визначення їх форм правління. Нетипові форми правління. Соціально-економічні показники розвитку країн та регіонів світу. Чинники розвитку країн світу. Класифікації країн світу за рівнями: ВВП, ВНП, ВВП на душу населення, ВНП на душу населення, ІРПП та ін. Авторські класифікації країн світу за соціально-економічними показниками. Територіальні стратегії долання соціально-економічної «депресивності». Транснаціональні корпорації як нові геостратегічні суб'єкти. Глобальні транзитні та торгівельні шляхи. Трудова міграція та глобальні цикли економіки. Гео економічна конкуренція

Змістовний модуль 2

Територіальні аспекти розвитку країн

ТЕМА 5 Етапи формування політичної карти світу. Теоретичні підходи та практика регіоноутворення світу. Світові системи (мінісистеми, світові імперії, світові економіки, транскордонні простори). Еволюція принципів просторової організації людства. Давні цивілізації та їх вплив на розвиток світової системи (поняття цивілізації, створення регіональних систем господарювання, культурний обмін та контакти). Давні та середньовічні системи торгівельних відносин (локалізація, особливості організації і функціонування, вплив на формування регіональних систем). Регіональні світові системи: поняття, чинники формування, специфіка організації і причини розпаду. Поняття «базових» і «транзитних регіонів». Поняття «торгової» «містської», «землеробської цивілізації» та ін. Колоніальні імперії та їх вплив на регіоноутворення та країноутворення. Колоніальні імперії: територіальна система центр-периферійних відносин. Роль рабовласницьких імперій процесі регіоналізації світу. Формування макрорегіонів в Південній та Східній Азії. Формування регіональних цивілізацій та макрорегіонів світу в феодальну епоху. Колоніальні імперії та їх регіоноутворюючий потенціал. Деколонізація. Європейські континентальні імперії. Сучасні нео-імперії. Територіальне кліважування та сучасний процес реструктуризації просторових систем. Динаміка розвитку політичної карти світу. Наукові оцінки та прогнози

ТЕМА 6. Ієрархії просторових комплексів та політична карта світу. Типологія територіально-політичних систем. Основи територіальної організації суспільства (таксономія та систематика). Поняття територіально-політичної системи як сукупності територіально-політичних утворень. Поняття «територіально-політичне утворення» як одиниці політико-географічного простору з об'єктивно існуючими та взаємопов'язаними елементами (політичними та адміністративними кордонами, центрами управління, органами влади), які функціонують у межах визначеної території. Чотири типи політико-територіальних утворень (держави, залежні території, спірні території та території Антарктики). Типологія територіально-політичних систем. Ранги ТПС. «Фактичні» та «юридичні» ТПС. «Місцезовиток» політичної системи. Ієрархія просторових комплексів. Авторські типології територіальних структур. Поняття: макрорегіон, регіон, субрегіон, адміністративний регіон, проблемний регіон, функціональний регіон. Мультинаціональні функціональні утворення. Макрорегіони: критерії виокремлення, зміни конфігурації. Мезорегіони. Субрегіональний розподіл. Єврорегіони. Етнополітичні ареали. Буферні зони, лімітрофи.

ТЕМА 7. Держава в системі територіально-політичних утворень. Держава в системі ТПУ. Суверенітет, зовнішньополітичне визнання, картографічне відображення на політичній мапі. Поняття: склад державної території. Морфологія та геопросторове положення ТПУ. Внутрішня геопросторова будова. Поняття «геопросторового каркасу території». Політико-географічне положення держави. Лімологія: основи формування,

значення. Історія, класифікація та функції кордонів, порядок їх встановлення та зміни. Правовий режим кордонів. Формально недержавні кордони. Офіційні державні кордони та принципи їх встановлення Прикордонний режим та режим кордону. Поняття: виключної морської економічної зони, територій з міжнародним та змішаним режимом. Національний суверенітет та політичне самовизначення як підґрунтя до формування політико-територіальних просторів.

ТЕМА 8. Територіально-політичні утворення. Залежні території. Спірні території.

Поняття: «центр-периферійні» відносини, «залежні території». Типи територіально-політичної залежності в історії. Поняття «колонії» та типологія колоній. Колоніальні імперії. Поняття: «резервація», «територіальне гетто», «расизм», «шовінізм», «геноцид». Поняття «території під мандатом» (підмандатної) та «території під опікою» (підопічної). Процеси деколонізації. Протекторат: історія та сучасність. Кондомініум в історії та сучасності. «Заморські території», «Заморські громади», «Асоційовані держави», «Держави у складі Співдружності» та «бейлевіки» в системі центр-периферійних територіально-політичних відносин. Невизнані квазідержавні та частково визнані державоподібні ТПУ. Поняття: геополітичної опорної точки, військово-морські бази, території під контролем, неконтрольованої території, нейтральної економічної зони. Поняття «територіально-політичного спору». Класифікації територіально-політичних спорів. Поняття «міжнародного територіально-політичного спору». Механізми вирішення міжнародних територіальних спорів. Типи територіальних конфліктів. Сучасні територіальні конфлікти.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Андрусин Б. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 387 с.
- Гудзеляк І., Ванда І. Політична географія : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 180 с.
- Дністрянський М. Етногеографія України. Навчальний посібник Львів, URL:http://old.geography.lnu.edu.ua/Strukt/Biblio/alphavit/Ukr/Ukr_D/Dnistrianskyi/Dnistrianskuj.pdf
- Дністрянський М. Політична географія України: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.
- Коч С. В. Транскордоння: простір соціального порядку та дії. Одеса: Фенікс, 2019. 357 с.
- Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
- Лизогоуб В. М. Країнознавство: навч. посібник. Харків: Право, 2014. 624 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/krainoznavstvo.pdf
- Ляшенко Т. М. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти. К.: ІПіЕНД, 2011. 288 с.
- Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
- Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Києво-Могилянська академія, 2010. 242 с.
- Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 212 с.
- Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002– 2019 рр.: кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. Київ, 2020. 174 с. URL: <https://www.idss.org.ua/arhiv/population.pdf>
- Узун Ю.В. Привласнення простору: організація взаємодії в складних політичних системах. Одеса: Фенікс, 2021. 378 с.
- Сюткін С. Політична географія: навчальний підручник. Суми: ВПП «Фабрика друку». Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. 2017. 120 с.

Оцінювання

Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру та складається з двох змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу здобувачі вищої освіти складають залік.

На залік виносяться вузлові питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою. За результатами оцінювання змістового модуля здобувачам виставляються бали. Під час викладання лекційного матеріалу лектор може здійснювати контрольні опитування здобувачів. Так, засоби діагностики якості вищої освіти *включають в себе*:

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей;
- письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: ЗАЛК.

Критерії оцінювання

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів вищої освіти в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 5
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 5

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є спостерігачем; не виступає, не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання апарату і джерел.
	2-3 бали	Здобувач іноді бере участь у занятті; ситуативно надає відповіді на прямі запитання; допускає помилки під час доповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; фрагментарні знання апарату і джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	4-5 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1-2 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте матеріал представлений описово, висновки формальні, тема не розкрита.
	3 бали	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, висновки відповідають на завдання, тема загалом розкрита із незначними

		прогалинами.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз достатній, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані висновки, тема розкрита, презентація містить посилання на джерела.
	5 балів	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, метод відповідає тематиці та задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені доказами, презентація містить посилання на джерела.
Контрольна робота за зміст. модулями	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	10 балів	В контрольній роботі кожного з модулів по 10 запитань: 1 бал за кожен правильну відповідь.

Шкала оцінювання: національна та ects

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів

Поточний та періодичний контроль									Підсумковий Контроль	Сума балів	
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				загалом	залік		
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8			
	5	5	5	5	5	5	5	5			40
ІНДЗ	2	5	3+3	3+3	7	-	-	7+7			40
	Контрольна робота (10 балів)				Контрольна робота (10 балів)						20
	49				51					100	

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ.

форми	методи контролю	строки виконання завдань
Підготовка доповіді	Публічна доповідь	Студент виконує передбачену самостійну роботу за кожною темою практичного заняття, формує конспект виконання самостійної роботи, демонструє наявність конспекту з виконаними завданнями на практичних заняттях (поточний
Підготовка мультимедійної презентації	Аудиторна демонстрація презентації	

Складання реферату	реферат	контроль). Студент обирає тему ІНДЗ (індивідуального науково-дослідного завдання), актуального для конкретного практичного заняття та готує доповідь та мультимедійну презентацію за цією темою на конкретну дату практичного аудиторного заняття. Студент отримує консультацію викладача.
Аналіз рекомендованої літератури, формування конспекту виконання самостійної роботи	конспект	

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання заліку можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана.
Політика щодо академічної доброчесності:	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf . У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
Політика щодо відвідування та запізнень:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в онлайн формі за графіком, погодженим із викладачем. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичному занятті, він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати це заняття шляхом написання реферату на тему, погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.
Мобільні пристрої	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.
Поведінка в аудиторії:	Здобувачі беруть активну участь у заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємної підтримки та взаємодопомоги.